Nr. 2. Neue Jüdische Zeitung. I. Jahrgang.

נייע יידישע צייטונג

Budapest, Freitag, den 18. Feber 1881. בודאפעסט, יום ו׳ פ׳ כי תשא שנת תרמ״א לפ״ק.

דיא „נייע יידישע צייטונג״ ערשיינט יעדען פרייטאג.

פראנומעראציאנס - פרייז: נאנציאהריג 4 פל. א. וו. האלביאהריג 2 „ „ „ פיערטעליאהריג 1 „ „ „

דיא רעדאקציאן אונד אדמינסטראציאן בעפינדעט זיך: Schiffmannsgasse 6, Budapest, וויאהין אויך דיא פראנומעראציאנס-נעלדער צו זענדען זינד.

אינזעראטע ווערדען בילליגסט בעצאהלט.

בע״ה.

„נייע יידישע צייטונג.״

אראנג פיר דאס יידיש לעזענדע פובליקום.

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אונד בריינגט אייגע ערשאפענדע אבערזיכט אבער אללע יעניגע נייגיססע דער וואהרע, פאלשישע, דיא שאנעגליינגטשען, אייגען אבערזיכטליכען האנדלעסבריכט, פאפולארע אר־טיקעל, דאס דאס יידענטהום אינטערעססירענדע טאגעספראגען בעלייכטערט אונד פארטזעטצונגס־וויזע אייגען האכסט שאפענדען קרימינאל־ראטאן:

„דאס פערברטע פערברעכען.״

פראנומעראציאנס-פרייז: פיערטעל אהרליך 1 גולדען זאמטט צייטונגס.

דיא רעדאקציאן שיפפמאנגאסגאססע 6. בודאפעסט.

וואס דיא גראסען לערנען קאנטען.

בודאפעסט, 17. פעברו׳.

וואהרענד אין דייטשלאנד איין פאנאטישעס הייפלין פון אפטאפטאנטשען מיטעלען צו אי־נענגען שנאדע אונד צו שמאך אידרעס לאנדעס אייגען גלייכגעם־האמפף אונד נאכ אנאלטשעטע האסס־פרייטס פארשאפט דען אייגען אינער־קרייז־נגען, וועלכע נעגען דיעזעס שאנדליכע טרייבען ענטשי־דער נאר נוכטאדער נוראזהיאפ־ענדעט וואהר־הייט אין הרשעב־אנגטער־ענגער־ווענד־לער־רען דיעזעלבען וואנאך נאך אינגאנן אינצטאנ־גען זוכט, אבגלייך דיעס נעגען דיא גאנטר דעס אינגרישען פאלקעס אויס, וועלכעס פרייפאלונג אונד גלייכבערעכטיגונג אין מעמאלס געפאנגען האט, טרוטץ עס אונס יאהרלאנג אין אייגער בעריכ־טען צו קאנגען, וועלכע צייכר אין דער ווייטע דער אייראפאישען פאלקער־ווערלד ווערט־נאפטע נאך אייגע הערפאראנגעדע שטעללונג אינגנעמטט אונד דאך געפאהרע אין דיעזער פרייהייט דען אנדערנגטען נאפטען אונד אינטעללייגענטען שטאאטען אין בעשאמפערטע ביישפיעל דער עכטען טאלערענץ געגעבען האט.

עס איזט דיעס סערבען, דיא עבענפאללס אין דייענפיגער דען פרייהייט נעמאכט האט, דען האט עגען דאס „וועגטהום קיסטלך צו ערציי־גען אונד דאנאך אים פאלאמענט אייגנפ הערן, נעדאך דאולבסט דאס אים צו צייאר אין דער דעריעיגונג זערבער נעהאריג צו נעדרעכט ווארדע.

בעזאנטער אבגעאר־דענעטער, נאמענס וו אל־טערא״ווטש, דעססען פאטער אין דער אינגע־וואנדערטער, בעניצטצע אין דער שקיפשטינא — דא״ס וויסט דאס סערבישע פאלאמענט — דיא פאגען דער רעטטער־ער־גענגנגען צום אפפיערפאגן אייגע אנטי־סע־מיטישען דעבאטטע. ער עריהפף נאמ־לך דאס וואר אים דאנגען צו שפרעכען, דאס דען וויזען דאס דעטטער אנגעשטעללט צו ווערדען אייגנערייטס ווערדע. ער מיינטע, דאס פאגן זיטצ דער יידען אין סערבען וויא אין דייטשלאנד אייגע נעפאהר דראהע אונד דאס דיא אנטיסעמיטען־בעוויעגונג אין דייטשלאנד אייגע „גערעכטע״ דיא.

דאריך אנטיאריטעט אינטער גראפען בייס־פאלל אבגעאר־דענעטער אזערא״ווטש (יודע), דאס עס בריינגט דיא, וועגן וואלטער־אייטש נור דיא שלעכטען אונד נישט דיא נוטען אייגענשאפ־טען דער דייטשען, נאך סערבען פערפפלאנצען וואללע. דער סערבע דיא נעמאלס פאגן דעם גייסטע דער אינדיווידוא־ליטיט בעוועגלט נעוויזען אונד בעיייז דעסען דיא דיא פערפאסס־ונג, וועלכע אללען בירגערן גליכ־ע רעכטע גייארט.

נאך אזע־אייטש טראט דער מיניסטער־פראזידענט פיראשאנטין אין דיא דעבאטטע אין. ער קאנסטאטירטע דיא שאנע, דיא סערבען פאגן אייגנטהום אייסגעגעבע טאלע־ראנין נעגען אנדערפגלייכע אונד בעוויעז, דאס אללע בירגער אהנע גלייכענס־אינ־טערעסיע אהרע פפלייכט דעם שטאאטע נעגענאבער פרפפלייכטן, ער מיסטע אחער פיר דאס עכטע אללער בירגער, אין דער יידען, אינטערעסען, אללע אפפענטליכען שטעללען נאך מאסאבע דער בעפאהיגונג בעגעלידען. אלל־געמיינער, לאנגאהאלטענדער ביפאלל פאלגטע דען וואטען דעם מיניסטערס.

דער דייטשגלייכע אנטראג וואלטער־אייטשס וואורדע דיעזיף אבגעלעהנט אונד דער אנטראג־שטעללרע וואר דער נעגענשטאנד דעס אללגעמיינען אינזוללענס אין אונד אייטער דעס פאראלעמענטס.

וויא מאנכע גראסען, זיך פאטגעטרייטען נעגענגעדע שטאאטען, לאנגטען פאן דעם קלייגען סערבען דעכט אונד נערעכט גיטיג לערנען.

וואס אין דער וועלט פארגעהט.

דאס אינגאריש פאראלאמענט אבזעטצט עטצטאנ זעהר יעגנ, עס איזט אין שטעללשטאנד אייגגעטרעטען. דאס דייטסכע אין אונגארן אזשט דאס דאס אבער הייז אם דעמסטאג דיא בע־ראטונג דעס גייגען קאנקורענצעטצ־עגטנוארפס אין אנגרעפפ נגאממען האט.

בעזעללך דער גרעבישע־טירקישען פראגע, וועלכע זיך דער אנקנאפפ גאשענס, דעם עגגלישען בעפאללמאכטיגטען, אין בעדלין, פרייבלע דען מיניסטער־פאריגטען טיסא אם מטטאיאך אינטערפעללרט. אללין טיסא האט אויך דיעזע אינטערפעללאציאן נוטט זאפאר עגאמטיראטעט.

אייגע אנרייפ יגללנגע בי דער דיעזיגען אינטערנאטאנ עטאיא 100 יאהר צאהל, האטטען דיא פרעבהיס, אייגע אדרעססע אן אישטאאט צו אבערייכען אם נאמען דער אינגאריש־שטע־עגטנעטאנט. דיא אבערייכטען דיא נאר גענג, דיעזע אדרעסע אם אישטאאט צו אבערייכען אונד אלס מאנדאטאר דער שטאטגטען צו בעגרייסען, טראטצדעם 100 מענשען אינגאללד דען וויללנעמאיסדרוק פאן אבער 3000 אסדרוקען קאנגען, דיא שטראפע פאלגטע איך דעם פיסע, דענן דיא אבריגען אייגייגדיזשאטס־האיר־ראטען אונד אאפטס אייגע דזשענג אבגעהאלטען. אין וועלכער דיא אייגע גגעגעגרלקאיגג נעגען דיעזע 100 אבגעפאטט אונד עיללאלד האבען מיט דיעזען אינאללע־ראנטען מענשען נכסס צו שטהן צו האבען.

דער רומעל אין עגגלאנד אונד אירלאנד נעהט זא וויט. דאס לאנגאן וועלכער שאן בע־דראהט איזט. דאס אינגלאנד־בלייבסטע נעשאה אס דאס עס בריינגט דיא, וועגן וואלטער־אייטש נור דיא שלעכטען אונד נישט דיא נוטען אייגענשאפ־טען דער דייטשען נאך סערבען פערפפלאנצען וואללע. דער סערבע דיא נעמאלס פאגן דעם גייסטע דער אינדיווידוא־ליטיט בעוועגלט נעוויזען אונד בעיייז דעסען דיא דיא פערפאסס־ונג, וועלכע אללען בירגערן גליכ־ע רעכטע גייארט.

נאך אזע־אייטש טראט דער מיניסטער־פראזידענט פיראשאנטין אין דיא דעבאטטע אין. ער קאנסטאטירטע דיא שאנע, דיא סערבען פאגן אייגנטהום אייסגעגעבע טאלע־ראנין נעגען אנדערפגלייכע אונד בעוויעז, דאס אללע בירגער אהנע גלייבענס־אינ־טערעסיע אהרע פפלייכט דעם שטאאטע נעגענאבער פרפפלייכטן, ער מיסטע אחער פיר דאס עכטע אללער בירגער, אין דער יידען, אינטערעסען, אללע אפפענטליכען שטעללען נאך מאסאבע דער בעפאהיגונג בעגעלידען. אלל־געמיינער, לאנגאהאלטענדער ביפאלל פאלגטע דען וואטען דעם מיניסטערס.

דער דייטשגלייכע אנטראג וואלטער־אייטשס וואורדע דיעזיף אבגעלעהנט אונד דער אנטראג־שטעללרע וואר דער נעגענשטאנד דעס אללגעמיינען אינזוללענס אין אונד אייטער דעס פאראלעמענטס.

וויא מאנכע גראסען, זיך פאטגעטרייטען נעגענגעדע שטאאטען, לאנגטען פאן דעם קלייגען סערבען דעכט אונד נערעכט גיטיג לערנען.

נייעסטעס אים אללען לאנדערן.

* (דיא רייזע אינזערער קאנינין נאך עגגלאנד.) אהרע מאיעסטאט דיא קא־נינין איזט אייגע עדענטא שטהנג אלס ליידענ־שאפטליכע אגענטין. אם אייגע יאהר מיטמאכען צו קאנגען, שייט זיא וויעדער מיהען נאך נעפאהר־רען. דאהער איזט אירהר מאיעסטאט אלל־אהרליך אים פעבער נאך אירלאנד צו־ריזע, וויל דאס אים דיעזע צייט דיא פיסאנדען אבגע־האלטען ווערדען, וועלכע דיא שאנסטען אונד בעריהמטעסטען זינד.

דיא הייריגען צוישאנדען אין אירלאנד, וועלכע זא אייגרעגען זינד, דאס פיר אייגע קורצע צייט אונד אם לעבען דער עגגלישען קאנינין בעדראהן וויא, מאכטע דיעזע אייגע רייזע אונ־זערער קאנינין, דער אירלאנד אונמאגליך. אים אייגען ערזאטץ צו האבען פיר דיא פערלאנגען גענאנגענע אונד אם אירלאנד, בעשלאס דעס־האלב אונזערע קאנינין, הייער צו דען פיסאנדען נאך עגגלאנד צו רייזען, וועלכע בעבענפאללס גראפארטיג זינד, וועגן דא זיך אויך מיט דען אירישען פיסס־אנדען נישט פערגלייכען לאסטען.

זא איזט דענן אהרע מאיעסטאט דיא קאנינין אם 11. ד. פאן וויען אבגערייזט אונד האט אויך דיא גלעגענהייט בעגעטצט, אים אויף אהרער רייזע דיא קאנגליכע אייגליכע פאן בעלגיען צו בי־רססעל צו בעזוכען, אים אהרע הייפפיגע שווייגערטאכטער, דיא פרינצעסין טטעפאנ־יע, קענגען צו לערנען.

אמסטעאנ, וויא דיא עגגלישען בעהאהדען נאכריכט ערהאלטען פאן אייגעם שרעקליכען קאפפאלאס דער פעגער, דאס שלאס ווינדזאר, דיא רעזידענץ דער קאנינין פאן עגגלאנד, אין דיא ווסטצושפרענגען. דיא ריקקקעהר דער קאנינין פאן אבאבאדע אין אלגע דעס־סען פערשאבען. די לל אן, בינגאר אונד אנ־דערע אייטשע אדעלפפלייהרער בעגאבען זיך נאך דערע אייטשע אדעלפפלייהרע אין אייטשע־אר־אין, אים זיך דארט מיט פארגעללאבע־ראהטשלאגען. פארגעללל, זא הייעס עס דאנן, ווערדע בייא דיעזער ריקקעהר אינטער שלאס אונד ריינגער בעגראבטס ווערדען, אללין דיא עגגלישע רעגיערונג וואגט עס נישט, זא עגערגישע מאס־רעגעלן צו ערגרייפפן.

אין דאס האט זאגנאמ. אייגע פאלקספער־אמטרונג שטאטטגעפונדען, וועלכע זיך פאר אל־לעם דורך פיעל לארם אימפערבעגעסט, מאן פער־לאנגטע אללגעמיינגע שטיממרעכטס. עמאנציפא־ציאן דער פרייען אזיה. דיא קונדגעבונגען גענען אסטערייך־אונגארן זינד אינטערבלייבען, מאן האטטע דער אישאלייגישען פאליציא פאן וויען אים אינען דייטשלינען וויזע נעגעבען, אונד דיא האבען זכם נעמערקט.

דיא טהרענדע, מיט וועלכער דאס דייטשע פארלאמענט אם 15. ד. ערפפפנעט וויאר, דען אויטט, שפריכט צוויאר דיא האפפנונג אויס, דאס דער אייאפאישע פיערדע ווערד עראהלטען בריבען, נישט אבער אייגע פערזיכערונג פיר דען פרידען נור פיר דייטשלאנד אונד אסטערייכ־אינגארן, נישט אבער אויך פיר דיא אנדערען לאנדער. דאס אויטט נישט זעהר בערהיגענד, דענן וועגן דייטשלאנד דען פיעדען נישט נגאראנטירט קאנן, דאנן אויטט ער נישט מעהר צו ערהאלטען.

נייעסטעס אים אללען לאנדערן.

* (דיא רייזע אינזערער קאנינין נאך עגגלאנד.) אהרע מאיעסטאט דיא קא־נינין איזט אייגע עדענטא שטהנג אלס ליידענ־שאפטליכע אגענטין. אם אייגע יאהר מיטמאכען צו קאנגען, שייט זיא וויעדער מיהען נאך נעפאהר־רען. דאהער איזט אירהר מאיעסטאט אלל־אהרליך אים פעבער נאך אירלאנד צו־ריזע, דאס אים דיעזע צייט דיא פיסאנדען אבגע־האלטען ווערדען, וועלכע דיא שאנסטען אונד בעריהמטעסטען זינד.

דיא הייריגען צוישאנדען אין אירלאנד, וועלכע זא אייגרעגען זינד, דאס פיר אייגע קורצע צייט אונד אם לעבען דער עגגלישען קאנינין בעדראהן וויא, מאכטע דיעזע אייגע רייזע אונ־זערער קאנינין, דער אירלאנד אונמאגליך. אים אייגען ערזאטץ צו האבען פיר דיא פערלאנגען גענאנגענע אונד אם אירלאנד, בעשלאס דעס־האלב אונזערע קאנינין, הייער צו דען פיסאנדען נאך עגגלאנד צו רייזען, וועלכע בעבענפאללס גראפארטיג זינד, וועגן דא זיך אויך מיט דען אירישען פיסס־אנדען נישט פערגלייכען לאסטען.

זא איזט דענן אהרע מאיעסטאט דיא קאנינין אם 11. ד. פאן וויען אבגערייזט אונד האט אויך דיא גלעגענהייט בעגעטצט, אים אויף אהרער רייזע דיא קאנגליכע אייגליכע פאן בעלגיען צו בי־רססעל צו בעזוכען, אים אהרע הייפפיגע שווייגערטאכטער, דיא פרינצעסין טטעפאנ־יע, קענגען צו לערנען.

דיא רעדאקציאן אונד אדמינסטראציאן בעפינדעט זיך: Schiffmannsgasse 6, Budapest, וויאהין אויך דיא פראנומעראציאנס-נעלדער צו זענדען זינד.

אינזעראטע ווערדען בילליגסט בעצאהלט.

ערקענענדיג-צייכען איין געלבעס פלעקעל אויף דער ברוסט טראגען מוסטען, זא איזט עס נור רעכט אונד בילליג, דאס איך אידרע איינדע זיך דורך דאס טראגען איינעס געלבען בלעכעס ער-כענבאר מאכען. טראגען דאך אבריגענס איך דיא פארגעהמען שייערצאהלרעדען הונדע געלבע מארקען אויף דעם האלזבאנד, אום זיך אין דאן דיא גאנזע מעגליכע, געמיינע הונדען צו אונטער-שיידען, וואהרנס ניכט איך דער „אינטעלליגענטע“ אנטי-סעמיטע, וועלכע זאל אין דומקאפף איינע עדלע דייטין זעצען, זיך אום באר-נרשטן מעג-שען פאר אללער וועלט צו ברוסטען, וואהרנס זאללען ווייר איהם דיעזע פערגענגען ניכט גאנגען?

איינע באזוויללינג מ'משהיילונג וואהרדע יינגסט פערשעמטיכס, וואנען דער קראקויער אבער-ראבבינער יונע עהרווירדיג הערר ס. מ. שאר ר'ר בע-דיא נאליציעש ציכאריען אום דעם ניזנדע נעפאעלע האפטע, ווייל דיעזע לבען אנגעלעך מיט שווייגעפעש אבארצירט ווערדען. דער ראבבינאט-אבסעסאר דער דיעזיגען אויאבנאמען אישהאדאק אזיהאליטישען רע-ליגיאנס נעמינדע, זיינע עהרהוט. ע. קע ש מ ין האט זיך דיא זאכע אנגעלעגען זיין לאסטיג אונד האט דיא פיינע ערסטע אונטער-שאקאלאדע-בוריאנאס- אונד צוויינע-קאפפעע-אבארבייט אונד אויסגעזעהענס אינבעראשש אונד איינער שטרענגען יעזוייזען אונטערצאנען, יעדאך נאר ניכט צו פורדיג, וואס נור אירינענדוויי יענעס נעכיכס בעשאפטיגען קאנגעס, פיעלמעהר ע'פיללען דיעזע אללע אנגאר-דיעזיגען דעם שפרינגסטען ריסואלטע.

האנדעלס-בעריכט דער וואָכע.

דער האנדעלס-ערקעהר ערמאסטע אין דער אבגעל-פענען וואָכע ניכט. איינע גאנסטיגע העבהאבטנקייט צו געוויننען. איבער דיע גע-שאפטס-גאנג אם אללגעמיינען נאטירען ווייר פאלגענדעס:

וויצען. פיהיהארס-וויצען 10 גולד־ 90 קר. אין הערבסט-וויצען קיין נעשאפט.

ראגען. פאן 9 גולד־ 50 קר׳ ביז 10 גולד׳.

גערסטע. פוטטער-גערסטע 6 גולד׳ 30 קר׳ ביז 6 גולד׳ 70 קר׳, בריענג-גערסטע 7–8 גולד׳ 10 קר׳, מאלצ-גערסטע 8 גולד׳ 50 קר׳ ביז 9 גולד׳ 50 קר׳.

האפער. מעקראנטווהאיר מיט 5 גולד׳ 70 ביז 80 קר׳, פיינע וואארע 6 גולד׳ 40–25 קר׳ בעצאהלט. פריוואהרס-האפער 6 גולד׳ 50–36 קר׳.

מאס. באנאטער 5 גולד׳ 80 קר׳, וואלאכישער ביז 6 גולד׳, באנאטער פער מאי-יוני 5 גולד׳ 87½ קר׳.

מעהל־פייזיג: נומ׳ 0: 21 גולד׳ (8 קר׳) נומ׳ 1: 21 גולד׳ 20 קר׳; נומ׳ 2: 20 גולד׳ 60 קר׳; נומ׳ 3: 20 גולד׳ — קר׳; נומ׳ 4: 19 גולד׳ 40 קר׳; נומ׳ 5: 18 גולד׳ 40 קר׳; נומ׳ 6: 16 גולד׳ 80 קר׳; נומ׳ 7: 15 גולד׳ (8 קר׳; נומ׳ 8: 15 גולד׳ — קר׳; נומ׳ 8½: 13 גולד׳ 50 קר׳; נומ׳ 6½: 11 גולד׳ 20 קר׳; נומ׳ 9: 10 גולד׳. פיינע קליע: 4 גולד׳ 20 קר׳; נאבע קליע: 3 גולד׳ 90 קר׳ פער 100 קילאגראמס, ברוטטפ פיר נעטטאב אב בודאפעסט.

אלוואשטן. באנאטער רעפס 11 גולד׳ 95 קר׳. מעקראנטל-קאהלרעפס 12 גולד׳ 50 קר׳.

ריבאל. ען דעאטיר 32–32 גולד׳ 50 קר׳.

פעטרעלעאס 19 גולד׳ 50 קר׳ ביז 19 גולד׳ 75 קר׳ פער 100 קילאגראמס נעטטאב קאפסע.

שפיריטוס. אלקוהאלע אין נאס 31 גולד׳ 25 קר׳ ביז 31 גולד׳ 75 קר׳, אום קאנזום 32 גולד׳ 50–75 קר׳, פרעסהעפענוואארע 34–34 גולד׳ 50 קר׳, ראפפינאדע 34 גולד׳ 75 קר׳ ביז 35 גולד׳ 25 קר׳.

צוויעשקען. פערבייש אוואנצעפפלרמען צו 16 גולד׳ 32 קר׳ ביז 18 גולד׳ 75 קר׳ פאר.

לעקוואר. סלאוואנישע וואארע 24 גולד׳, באנאטער 22 גולד׳.

האניג. נעליישערער 29–27 גולד׳.

וואכס. ראזענקערע 122 גולד׳, סלאוואנישע ביז 125 גולד׳.

שאפפללע. נאר קיין פערקעהר שאפפענפוטדען.

פאבריקספאס נעוויאשענע וואללע 1 גולד׳ 85 קר׳ ביז 2 גולד׳ 85 קר׳ פער קילאו.

אינשלעט (חלב) 45–46 גולד׳.

ראהע הייטע. אינגאריש אבסענהייט 108 ביז 110 גולד׳, עבענוואלכע קוההייט 108 ביז 110 גולד׳, דייטשע אבסענהייט 110 גולד׳ ביז 114 גולד׳, קוההייט 113 גולד׳ ביז 118 גולד׳ פער 100 קילאגראמס. ראסהייט אנדזייגנר שלוי אונד פערזאנלאכסנס.

אָפּשאַצונג פאָם 5. סעפטער:					
בודאפעסט:	62	21	16	13	42
לינץ:	55	60	83	59	56
טרעסט:	52	75	48	23	28
פאָם 9. סעפטער:					
פּראָג:	28	43	24	32	17
לעמבערג:	60	70	23	47	10

פערשאנווערטליכער רעדאקטער:
יקותיאל לעדערער. הלוי.

נאהעער צו זיין, פערשקעט דיעזער איהם דיא פלאכע האנד, בליקזאהם אום דיא אונאבהענגיגע צו פערהינדערן, עגגעגענען. אונד שפאהנט: „אינגליהנזעלטער! פערפיישט מיר איממען דען וועג צום „גן עדן!“ — זאראגן וואנדטע עך זיך מיט אינשטרענגונג נעגען דאס שפאה-לאנער זיינעס ניראנקען ואהרנס. „שמען! — ריעך ער — מיין זאהן שמען! ... קאמט דאך דיר ... נאהנע דיא מיר דען וועג ... איך בין צו שוואך ...“ — נאך דיעזען וואהרשען זאגט ער ערשאפפט אונד בעזיאוסטלאס צוריק. שמען אבער, וואהראהאל דיא בעדייטונג דעס אפ-גאנגעס אין דער קאמטער קוים אהנענד, יעדאך נעזאהנט, דעם רוטן דעס אפגעהנס שעפפט אונבעדינגט אפלגן צו ליפפטען, קראך מיט אללער מאגלינען קראפטאנזטרענגונג הין, פאן וואהנע איהם דער בעזעדל קאם, וואביא איהם לאה לויט-שלעצונגע אונגעשטאנדען.

נאך איינער וויילע עדאהנ זיך דער גראפפאטער ווידער, אן דער בעשווערט שפאנד שטען, נעשטעהט פאן לאה: אם סוף דרעסלעכע שפאנד איינער נעפ-פיגור אהנלוך, דער צוערסט איינגעטרעטענע פרעמדע, אונד איינגע שרעק צוריק פאן דיעזיגע דער מאנן אין דער פאלגעשטאנד, אין דערפסקיין נעוויסס-צוגען דוראביגס ניכט צו לעזען וואר, וועלכע וויזקונג דיא ע׳-שטעפרעדע לאנע אין דיעזע נעשטאלט איפאיבע. מיט פערשראנקטען ארמען, דען בליק אויף דען שטערבענדען נעריכטעט, שיינען זיינע נעדאנקען מיט אונזיהנג אנ-דערסווא צו שפעוויללען, אונד ווידער זיינע אבזיכט עגגע-פוהרען איהם דיא קוים פערשאנדליכען וואהרשע: „שטערבעאהר דעס מיכאל נאדעער!“

„לאה!“ — שפאהנטע דער ווידערגעוויאכטע נייע — חולק מ׳ — „האט איך מיינ רעכט ... לעגען קאנען ... אויף דאס דייטס ... דיינעס ... בייא-שען נאפטען ... דאמיט מיינע זעגלען ... נאך איינ-מאל ... איהן ענגען ... עדע יוא ... איהרע עלענדע הללע ... פערלאסט ... אום דיעצייטיגען ... אאר דער רייכטע-שטולל ... דעם אללגעגעבען.“

לאה. דיסמאר אאן איבעראשאלטענדען עפפעדיגע-גען ענינ-פפען, מאאם. „איהם איהר דער שווייגענדע-פאשע בעפאהרט. דיא פערדארבע ריכטע אויף דעם הערבאנע-בינגען הויפטע שטענ׳ם, שפראך דער אלטע אין נעבראי-בענען אנאטעגען דיא איבליכע זעגענספאנטע. „עס ענגען דיך דער ענגע אונד בעדיטע דיך! לו אפפטע דיר צוליינטפען דער ענגע זיין אנשלטען אונד זיא דיר גנא-דיג! סו ענגדע דער ענגע זיין אונטרטיין דיר צו. אונד נעבע דיר דען פרידען! (יברך ה׳ וישמרך. יאר ה׳ פניו אליך ויחנך. ישא ה׳ פניו אליך וישם לך שלום!)

הערעפיסקען פאן זיינען אינגעדיגן רעגונגען, שפראך דער מאנן אם סוף דעם בעטעס דיא נעפאלבשטען אונדע בשטענד עמפאר. אונד אין ווידערנד וויכטשטיגעס מאנע ריעף ער: „פרעגט מיר מאטעט, אונד ענגען אויך מיך! איך בין גא איך דיין זאהן!“

דיא פערזלאטשען אייגען דעם שטערבענדען רוהשען איינע וויילע אויף דעם שטערבענדען, דאנן דריקטע ער זיא פעסט צו אונד שפראך: „אייגסס אם נרזיקרזיקען מאנען, אך, דא ... דא האטטע איך דייא זאהנע! ... נון איזט מיר נור איינער נעבלייבען ... שמען!“

(אפרשעזענג פאלגט.)

Surányer Zuckerfabrik.

צוקער של פסח.

עס ווירד היעמיט צור אללגעמיינען קענטניס נעבראכט, דאס אויך דיעזע יאהר אין דער שוראנייער צוקערפאבריק צוקער של פסח אינטער אויפזיכט של גאלינין הרב אב"ד דק"ק שוראן נ"י פאבריצירט ווירד.

1—3

ציקאָריען אונד שאָקאָלאדע של פסח.

אינטער פערמאנענטער פערזאנליכער אויפ-זיכט זייגער עהרווירדען דעם העררן

א. ע ק ש ט י י ן

ראבבינאטס-אפסעסאר

דער לאבל. אָרטהאָדאָכסען אזר. רעליגיאָנס-נעמינדע אין בודאפעסט.

אום אינזערע וו. קונדען מיט נוטען קוואל-טאטען בעדיענען צו קאָנען, בוטטען ווייר אום פּראָפּעסט אבערשרייבונג דער אויפטאָנג אונד נאנען נעוייער אנגאבע דעם עקספעדיציאָנס-דאטומס, אום אינס מיט דען אנצייגפערס-נעגדען פאָרראָהען אָרינטערן אונד דען אָן אינס גע-שעללטען אנשפרייבען נאָכקאָמטען צו קאָנגען.

פּרייזבראָשור אונד איסקנפּטפּ פּראָבקאָ!

Erste ung. Chocolade-, Surrogate- und Feigencaffee-Fabrik

Budapest.

בע"ה. אני מעיד בזה שהבריק הנ"ל עומדת תחת השגחתינו והציקארע או שאקאלאד שיבא בחותמי הוא מתוקן בלי חשש איסור או דבר המיומן אשר כל בר ישראל יוכל לסמוך עליו. אני

הק׳ אברהם אליעזר עקשטין.

1— דיין דקהל אדאטהראקסען.

לעאָפּאָלד פּלעס

בודאפעסט.

קאָנינגסאסטע נומ׳ 24

„צום שוסטערבובנער“.

בילליגסטע קויפלע

פאן

זאהלען, אבפאלל-לעדער, שאנאָען, נעמזען, וויסקערעדער, פּטטער-לעדער, קונסטלעדער עטצ. עטצ.

פאבריקס-ניעדערלאגע

פאן נוממיגע, לאסטיגע, נאך אבערטהיילען, וועערקזייטיג, לויסטיג עטצ.

איינגעגע ערצייגנג פאן לאך-קאפפען, פּרעקיגע ען נאָפּ עט ען דעשאל.

פּרייזקוראנטע אבגראללהען אומזאָנס.

מצבות.

ארנאָלד קאָהנס

גראבשטיין-לאגער בודאפעסט.

Waitznerboulevard Nr. 5, gegenüber der Radialstrasse.

(אן שבת אונד יום טוב געשעלסן.)

עמפפעהלט זיך אללען ענען, וועלכע דיא טרייגונג אללזעט דעם גראבשטיין-ווערקע שאנע גראבשטיינע אים מארמאָר אונד גראנאיט זזר גרן גראבסטאר אויסוואהל פאָרראטהיג. קאָרנרקטע, גראבזרזונגען, ווערה שאנע שרייבען מיט בעסטער פערגאָלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

Herausgeber und verantw. Redakteur: Carl Lederer. Druck von Emerich Bartalits, Budapest, VIII. Esterházygasse Nr. 12.

זאלכען באהן צווישען קראַנשטאַדט אונד אַראַנזיעבוים (רוסלאַנד). דעזעלבע באהן איזט בעריישט בעגעגדעט אונד דער פעַרקעהר איזט דעזעלבען בעריישט אונד פעַרבעסעַרט אויף דעזעלבען וואַרדען.

* (גראַף יוליאוס אנדראַשי — אין פּרעסבורג.) אנלאַסלך דער פעַרמאַלונג דעס קראַנקען-נעגען גראַפען יוליאוס אנדראַשי, אַהנען לאַרעשי-מיעגניך אונד אַלפּרעד פּאַטאַצקי דען פּרעסטענ-הוט עזאַלטען; לעטצטערער אַלזאָ צוגלייך אין שולדלעג דעס צווייקלעגטערטענדע פּרעססען האַנגעלאַהן אבערסטאַדאַמטסעַר וועדען.

* (איינע גאַנגלייקס-וואַכע דער אמעריקאַנער אין לאָנדאָן.) דיא צווייטע אונגעלייכע וואַכע דער אמעריקאַנער איזט וואַהרלייכ אונגלייקס-וואַכע. צו אַלדעמעזאָלבען אין אַנגעלייכעניען פּרעסבאַרטסע דער דעזעלבען דיא אַלזאָ-בעזעטצע איזט אונד אין דאַס בעזאָנדערע דער אונשטאַלט פאַנען אין דען פאַלאַסטען אַזהרען נאַך. אין נעוויאָרק, נעוו-יאָרק, עקספּעדיטען אונד 9 יאָנגער נאַכטס דער דאַמפּפּרעססען איינער בעמשיען פאַכריק אונד טאַדטעטע דעבען נאַכטס-ביטע. דערען דיא פאַבער דורך דיא טרומעטע דעס בעסעלס אין שטיקע צערריסען וואַרדען. אין איינער נעוו-יאָרקער בעריטע-איינרעד איינע נאַדר-באַכטס מיט אַל-קאַהאָל-שעלאַלאַק-פּירעס, אַהנע דיא אַבליבע פאַרזוכע דעס נעבריכס דער דאַיטשען הויסט-לאַמפּע. בייא איינער שטאַדט-לאַטערנע-בעלייכטונג פאַן פּינף בריו-קנעבטען פּייס אַנגע-שטריכען, דיא אַלקאַהאָר-דאַמפּפּע עזטעזידעטען זיך אונד דיא פּינף אַרמען מעגטען פעַרבראַנטען לעבענדיגען לייבעס אים נאַדר-באַכטס. אין מע-דזיאָנ-שטרעטע באַנגטען פאַרגיג וואַכע מאַרגענס אין איינקעהר-ווירטהסהויז אַב, וואַבייא דריי-צעהן פּרעזאָנען דער איינוואָהנער עלטער פעַרבראַנטען אַללעס דיעס אין איינער וואַכע.

* (צווייטאַל געשטאָרבענ.) דער נעוויזעזע בריטע-פּרעסטער פאַן האַנגעשטען אין אונטערקראַן איזט דעזעלבע טאַג פאַן דען טאַדטען אין פּרעסטאַדטען. דעזעלבע פעַרפעַר פאַן אַנגעדער קראַנקהייט אין איינע צווייטע נאַך לאַנגעדער קראַנקהייט אין איינע צווייטע.

* (איינע יידישע פאַמיליע אין לאָנדאָן.) דיא יידישע אונגעלייכע וואַכע דער אמעריקאַנער איינע וואַהרע אונגלייקס-וואַכע. צו אַללעגטאַין אין אַנגעלייכעניען פּרעסבאַרטסע דער דעזעלבען דיא אַלזאָ-בעזעטצע איינגען פאַן אַ בעזאָנדערע דער אונשטאַלט פאַנען אין 20,000 דאָללאַרס אין אונד מאַדטעטע צוגלייך אַרבייטער. דיא אַרמענ-אַישטאַלט פאַן שטאַדאַרד קאַנטס בייא אַ אייגער אין נעוו-האַמפּשהירע בראַנזעוויק אין דער נאַכטס פאַס 7 אויף דען 8 אונגער אַב אונד דריי-צעהן בעזאָנדערע דער אונשטאַלט פאַנען אין דען פאַלאַסטען אַזהרען נאַדר. אין נעוו-יאָרק, נעוו-יאָרק, עקספּעדיטען אַס 9 יאָנגער נאַכטס דער דאַמפּפּקעססעל איינער בעמשיען פאַכריק אונד טאַדטעטע דעבען נאַכטס-ביטע. דערען דיא פאַבער דורך דיא טרומעטע דעס בעסעלס אין שטיקע צערריסען וואַרדען. אין איינער נעוו-יאָרקער בעריטע-איינרעד איינע נאַדר-באַכטס מיט אַל-קאַהאָל-שעלאַלאַק-פּירעס, אַהנע דיא אַבליבע פאַרזוכע דעס נעבריכס דער דאַיטשען הויסט-לאַמפּע. בייא איינער שטאַדט-לאַטערנע-בעלייכטונג פאַן פּינף בריו-קנעבטען פּייס אַנגעשטריכען, דיא אַלקאַהאָר-דאַמפּפּע עזטעזידעטען זיך אונד דיא פּינף אַרמען מעגטען פעַרבראַנטען לעבענדיגען לייבעס אים נאַדר-באַכטס. אין מע-דזיאָנ-שטרעטע באַנגטען פאַרגיג וואַכע מאַרגענס אין איינקעהר-ווירטהסהויז אַב, וואַבייא דריי-צעהן פּרעזאָנען דער איינוואָהנער עלטער פעַרבראַנטען אַללעס דיעס אין איינער וואַכע.

* (צווייטאַל געשטאָרבענ.) דער נעוויזעזע בריטע-פּרעסטער פאַן האַנגעשטען אין אונטערקראַן איזט דעזעלבע טאַג פאַן דען טאַדטען אין פּרעסטאַדטען. דעזעלבע פעַרפעַר פאַן אַנגעדער קראַנקהייט אין איינע צווייטע נאַך אַנגעדער קראַנקהייט אין איינע צווייטע.

* (איינע יידישע פאַמיליע אין לאָנדאָן.) דער אמעריקאַנער איזט צו עזהען אין דער יידישע אונגעלייכע וואַכע אין לאָנדאָן. אין אַנדערע צו בוזע-עטעס. דערען אַ. ל. עקסטיין, קאָמעט אונס נאַכפאָלגענדע עקלעהרונג צו, דיא וויר הייעטס דער אַבּעזענדע לעקציע איבערגעבען:

„מודעה בש"ח פעסט.

ראיתי בנומער שעבר שנתתם בשביל הציקאַיע לכן צריך אני להודיע שרק הציקאַיע של פסח עומד תחת השגחתינו ואין אני מקבל ועד לא על שעבר ולא על שלחנה רק מה שבא בחותמי והכשר מפני.

ה"ק אברהם אליעזר קעשיניק.

דין דקהל איסחאַרקסקן.

האַנדעלס-בעריכט דער וואָכע.

בודאַפּעסט, 17. פעבער. דער געשאַפטסגאַנג צייגט אונגעריע לעבראַפטיגקייט, אונד עס איזט איין איינע בעסעריונג נעכט זאָבאלד צו ערוואַרטען. דיא אַמאַטעע אים פּאַרזיקטעע-געשאַפטען בעשראַנקטען זיך נור איין דיא דעקונג דעס הייע-דזענ לאַקאַל-בעדאַרפעס. אין מאַנאַפאַקטוראַרען האַט דער איינקויף פּיר דיא פּרוואַהרהאַם סאַיזאָן וואַהל בעגאָנען, דאָך וואַר דער בעזוך פאַן פּרעמדען אונדאַלעגער שוואַך. דער געבדעשאַנד איזט דעס דעזיזען פּלאַטעע איזט פאַרטוואַהרענד פּלוסס, דער צינספוס בוללי. ווי נאַכזיכטיג:

וויטצען, פּרוואַהרהם-וויטצען 10 גולד, 90 קר. אין דעצעמבר-וויטצען קאַטען איינע שריטסס צו 10 גולד, 25—15 קר' מ"מ.

ראַגנען, פאַן 9 גולד, 80 קר' ביז 10 גולד, 30 קר' פּער מעטער-דעצעמער.

גערסטע, פּוטטער-גערסטע 6 גולד, 40 קר' ביז 7 גולד, 50 קר' פּער מעטער-צענטנער.

יוסף — עבען דער וויינפּאַק, דער צוויטסט אונפּעראַמטהנס דיא וואַהרנונג דעס אַמטעמס בעשראַס — פּעראַיטשאַ שאַן אין דער עסטען אונד אונגעראַרהנונג זאָ אונגעוואַהלנטע נייסטפאַנבען. אונד איינען זיין אַלטער זאָ וויינ איבערראַנגעדען פּעראַשאַנד. דאַס דער נייזיג אַרטס-אַבבעזענען. אין אַרטס אַמאַבלייהענדען צווייטען דמב"מ ערבלינקען, איהן נכט נור אונענטגעלטלך אין דען תלמודישען וויסענשאַפטען אונטערריכט עשטהילטס, זאָנדערן איהן אַגס אין גענעראַלען אנדערער אויף איינע וויטיג אויסבעזיצונגען. דאַס דאַ איינענס דאַפאַן נאַב פאַן דער אויסקראַדעטרטיגען מיינונג, וועלכע ער פאַן דעס שענען דעס האַנבען האַטטע.

„אין הילינער, נאַשאַלטיגר פּונקט לייגטס אין דעס יונגען" — פּפּלעגטס ער צו זאָגען. דער צעראַנהרטיג יוסף לאַזטע אַגס קרוטשע אויפגאַבען, וועלכע דער האַבבי דער — דער דאָך דרעטסטע, אויס דער נאַגאַטן שטכה דעס רבי יהונתן הערפאַרענגאַנגען צו זיין — מיט זייגער נאַנצען, זיט פּינפּאַרט יאַהרען נגאַמפּלטען נגעלערנהאַטטס, נכט צו לאָזען פּערזאַכטס.

דייגע פאַסט אבנאַטשטע פּערזהרונג דעס האַבבי, דער אין דער נעשיידען אַלס האַבפּסט וויסענשאַפטליכע אויטאָרטאַס נאַלט. פּערפּלעגט איהרע ריקוויזיטקונג וועדער אויף דער קנאַבען, אין אַנדערע אין אַלגעמיינען. אַללענס האַלבען וואַהרע דער נאַפּטליכע קנאַבע פּערערט „עדעס וואַרט פאַן איהם וואַהרע וויא אין אַראַקעל". שפּייך דער דעזיזענגעראַנגען, אונד נלייך אייגער בעכעלט שטעלנג וויטשער ערצאַהלט.

(פאַרזעטצונג פאָלגט.)

דען מאַן אַללגעמיין פּיר דען טאַד דער עלעט. דער מאַן וואַרדע פאַרטטאַגס אַ פּיעראַהרט אונד זיין פאַראַדע-בעטט מיט ליכטערן אומגעבען. גע-גען 3 אויהר נאַכטטטאַגס פּלאַטעט אין דער פּאַלאַטצלך דיא אייגען, עראַהאָב זיך אונד וואַר אבער דאַס וואַס זיך דא זייגען בליקען באַט, ניכט אייגנע עשטיגנגען. נאַכדעם דיא אַפּרבלייבענ טעטאַס אונד פּלייבען וואַר. בראַכטע מאַן דען פּיר טאַדט געאַהלטענען מאַן זיין בעטט. אין זייגלבעם ער אַס נאַכטסטאַג מאָרגען — וויהרלליך שטאַרב.

* (איין גאַנגבאַרע פאַרגיפּרוהר.) אין דעם דאַפּגע ניען (אבערוויינסען-בוראַנגער קאָמיטאַט) הערשטשע פאַר איינגען טאַגען גאַנגען איפּפּרעגונג. דער צער קאָמפּטרונג עגנוזוגרעטע קראַנשטאַדטער ריטטער ריסטראַ עשרישען מיט דעם געריכטס-לאַטאַר אים אַמטס-לאַראַלע דעס דאַרפען דעס עזפּהר. עשרישען דיא מיט שטאַקען אונד אָקסטען בעוואַפפּנעט. אימ-ריינטע דאַס הייז אונד יאַלטעט דיא אַיטטער פּלוכען אונד שטאַהלגונגען איף דען ריכטער שטור-לאַראַלע דעבענ. אין דען ריכטס-אַמטס-לאַראַלע דעבענ. אלס דיא בעפאַלע קעריגונ דעס דאַרפען דעס עזפּהר. עשרישען דיא מיט שטאַקען אונד אָקסטען בעוואַפפּנעט. אימ-ריינטע דאַס הייז אונד יאַלטעט דיא אַיטטער פּלוכען אונד שטאַהלגונגען איף דען ריכטער שטור-צען. צים גלוק וואַטע נעמאַדט. דיא טהריע אינ-צבערבען אונד זאָ אַשטשאַנדען דיא לייטע דאַס מיט בין צום אבענד, אלס אינעראַיטטער שעטער וויינע דער סעפּיש-סט-דיאַרדער בעצערקס-ריכטער יאַהאַנן נעזעב אינטראַף. דעזער, דען דאַס פּאַלק אַנגטע, לייס דאַזאַרט אינע פּראַקלאַמאַ-צאַן פּערלעזען, עקלאַרטע דעס פּאַלקע דיא אויף דיא אויפשטאַנדרישען בעצעגלבען בעשטיט-מונגען דעס נעזעטצעס אונד דאַ גאַלאַנג אַס אויהס מיט גראַפּטער מיהע, דיא מאַסטע צו בעזיגען, דאַס זיא דיך עצרשטריי אונד דיא בעדראַהטען ריכטס-פּערזאָנען, בי בעפאַלע. אבטאַכטדיאַנ-צינ פאַן דען אַדעלפּסהרערן וואַרדען נאַך דעס שפּעיש-סט-דיאַרדער בעצערקסגערטסט אבגע-פּיהרט.

* (דער לאַנדאַנער ראַטהשילד) וואַללטע אין דעס אַכטע-קלוב (דאַס איזט איין קלוב פאַן אַריסטאָקראַטען) אַ פּיגנאַמאַמען וועד-דען, טראַטדעדס בי פאַס פּרינצען אַלס אַלעדס. דעס אינגלישען קראַנפּ-נגען עבעגאַנגען אין דעס אַנגלישען בעשטיצונגס-לאַנד אונד אַלס אַ אַנדערען, בעשטיצט בי בעפּפּסבייא אין דיינע-יונגע עלעגענשעס נעוויעבע, נאַמלאַך דאַס בעשלאַנען טראַנגעגעגער פּרינצען-קאַפּפּס.

דא מדכ"ם וויגשע אונד בעדיינסטס נאַנען אינ-אַאַטע אונד בעשוידענער נאַטור וואַרען, זאָ פּרעטשע ער טראַטען, דיינער בעשראַנקטען קלאַע אין צופּרעדענס. אויך טאַכטיגע לעבען, זאָ אַ יעלען וואַר אין אַנדערע אין בען אַן איינען נאַפּפּס. זאָ וואַר ער אויך צופּרעדען מיט איינעס צוטמער. דאַס איהן אַאַר וויינד אונד וועפּ-טער אַז שטאַנען שטראַפּפּען; בלייקלך מיט איינעס וויינבע דיינער וואַהל. דאַס עפּרלעך אונד פּרייא אין אידס דורך דאַס לעבען וואַנדעלטען; אונד נעזאַטטטען דורך איינע שטטאַל. דיא אַ מיט דעס שוויינס דיינעס אונ-נעזיטסס צוראַוברב, אונד דיא אַ נעזאַמלס בעסטער וויגשטיג, אלס זאַ אַ עבען וואַר.

ער האַטטע דייינא זאַהנע, דיא אין אידרבע אלטער יע אוס אין יאַהר פאַן אינאַנדערע אונטערשידען וואַרען. דיא אינגנד- אונד לעבענס-נעשטטטן דייטער דייינא זאַהנע; יוסף, מענדל אונד שמעון, וואַרען אבער עבען זאָ, וויא אידרע נאַטטרלכען אנלאַגען אונד אידרע גע-מיטהס-בעשאַפפענהייטען זאָ מעקרוודיג פּערשיעדען, דאַס וויר נכט אומהין קאָנגען, איינעס יעדען פאַן אידנען דיער אייגענע קראַפטטע צו וויידענ. דער לעעדר מאַ וואַהל פּרראַטהען האַבען. דאַס ער בעריישס אַללע דייינא אַס שעריבע-בעטטע אידרעס אַפּפּעס נעפּונדען האַבען.

יוסף — עבען דער וויינפּאַק, דער צוויטסט אונפּעראַמטהנס דיא וואַהרנונג דעס אַמטעמס בעשראַס — פּעראַיטשאַ שאַן אין דער עסטען אונד אונגעראַרהנונג זאָ אונגעוואַהלנטע נייסטפאַנבען. אונד איינען זיין אַלטער זאָ וויינ איבערראַנגעדען פּעראַשאַנד. דאַס דער נייזיג אַרטס-אַבבעזענען. אין אַרטס אַמאַבלייהענדען צווייטען דמב"מ ערבלינקען, איהן נכט נור אונענטגעלטלך אין דען תלמודישען וויסענשאַפטען אונטערריכט עשטהילטס, זאָנדערן איהן אַגס אין גענעראַלען אנדערער אויף איינע וויטיג אויסבעזיצונגען. דאַס דאַ איינענס דאַפאַן נאַב פאַן דער אויסקראַדעטרטיגען מיינונג, וועלכע ער פאַן דעס שענען דעס האַנבען האַטטע.

„אין הילינער, נאַשאַלטיגר פּונקט לייגטס אין דעס יונגען" — פּפּלעגטס ער צו זאָגען. דער צעראַנהרטיג יוסף לאַזטע אַגס קרוטשע אויפגאַבען, וועלכע דער האַבבי דער — דער דאָך דרעטסטע, אויס דער נאַגאַטן שטכה דעס רבי יהונתן הערפאַרענגאַנגען צו זיין — מיט זייגער נאַנצען, זיט פּינפּאַרט יאַהרען נגאַמפּלטען נגע-לערנהאַטטס, נכט צו לאָזען פּערזאַכטס.

דייגע פאַסט אבנאַטשטע פּערזהרונג דעס האַבבי, דער אין דער נעשיידען אַלס האַבפּסט וויסענשאַפטליכע אויטאָרטאַס נאַלט. פּערפּלעגטס איהרע ריקוויזיטקונג וועדער אויף דער קנאַבען, אין אַנדערע אין אַללגעמיינען. אַללענס האַלבען וואַהרע דער נאַפּטליכע קנאַבע פּערערט „עדעס וואַרט פאַן איהם וואַהרע וויא אין אַראַקעל". שפּייך דער דעזיזענגעראַנגען, אונד נלייך אייגער בעכעלט שטעלנג וויטשער ערצאַהלט.

(פאַרזעטצונג פאָלגט.)

פּיעטשע קאַפּטעל.

דער שול-קלאַפּפּער.

מ"מדכ"ם — זאָ הייעס דער נייז, אַן דעס דען דען פּיהנען קאַפּטעלן דאַ עדער אין — האַטטע אַן פּרי-הערער צייט דאַס אַטטע איינעס שול-קלאַפּפּערס אין דער קליינען נעמיינדע, אין דער ער לעבטע, פּיעזיגען; אונד בעראַרט; קאַרגען זיא נכט מיט דעס עגלדע; איך זעהע זיא באַלד וועדער."

איגד עיג לאַה צייט אַטטע, אין וואַרט צו עזהוזיג דען, וואַר דער מאַגן שאַן אין דעס צימטער, אונד אינבעליעס דער פּרייא אַן נאַלד- אונד זילבערמיינען איגע סומטע, דאַ פּר אויהר נגענגוואַרטיגע לאַגע אין אין אַנדערער ריכטהס נ נגגנגען וואַר.

דער צוויטע-אינגעדרעטענע שטאַנד נאַך אימטער מיט פּרעטאַנקטען אידמען אין דעמטעלבען אַלעגע, וויא ער זיך בייא אינגעניטטטע אין אינגעסטרען האַטטע; ער שיען דיא צייט אינבער אים אינער אים אַן בעשיבונג צוצוגעגען, וועגנטטעגנס איסטרעטע זיך אין דענען מיינגען אונד נעגעדען נגען דיא ענגגעסטע אַנגעלעגהייט אין דעס. וואַס נעבען אידס אַגאַינגע, נור אַלס שלמה אבערטאַלס דיינע קלאַנגע-שאַנע אינבער דען מאַך דעס נאַפּפּפּאַטעס אונטטטטטע, וועגדעטע ער זיך צאַרגע נגגגען דען קנאַ-בען, אונד דיעע אידס אין אינגעס דורהען, דאַרטטען טאַגע צו: „שוויינ" פּערצאַרטשלטטער יגגגע! דאַפּ-ליטפּ לעבעבע דען צו דער חברה נכאי אונד מעלדע אידס דען פּאַר-פּאַלל, דאַטטע דיא בעשטאַטטגנג באַלד פּאַר זיך נעהט; דאַנטטס פּערלעדע איך דען וויטשיגן טאַג."

דער שול-קלאַפּפּער.

* מ"מדכ"ם — זאָ הייעס דער נייז, אַן דעס דען דען פּיהנען קאַפּטעלן דאַ עדער אין — האַטטע אַן פּרי-הערער צייט דאַס אַטטע איינעס שול-קלאַפּפּערס דער קליינען נעמיינדע, אין דער ער לעבטע, פּיעזיגען; אונד

מאָנטאג מיטטאגס 1 איהר האט איהרע מאַיעסטאֶט מיט איינעם סעפּאראט-האָפֿצוג פֿאָם וויענער וועסטבאהנהאָפֿע אויס דיא רייזע נאָך ענגלאנד אנגעטרעטען. קורץ פֿאָר דער אבפֿאהרט דעם צוגעס פֿיהרען פֿאָר דעם הויפּט-טהאָרע דעם וועסטבאהנהאָפֿעס ביידע מאיעסטאֶטען פֿאָר. אים געפֿאָלגע איהרער מאיעסטאֶט מאכטען דיא רייזע מיט דיא אָבערסט-האָפֿמייסטערין גראֶפֿין פֿעסטעטיטש, פֿירסט רודאָלף ליעכטענשטיין, דער אָבערסט-האָפֿמייסטער באראָן נאָפּטשא, רעגיערונגסראטה פֿייפֿאליק, שטאבס-ארצט דר. לאנג אז״וו. איהרע מאיעסטאֶט בעגאב זיך זאָפֿאָרט אין דען סאלאָנוואגען, זיינע מאיעסטאֶט בעגלייטעטע זיא דאהין אונד פֿערווייל טע דאזעלבסט ביז אונמיטטעלבאר פֿאָר דער אבפֿאהרט. אלס דאס צווייטע צייכען ערטאָנטע, פֿערליעס זיינע מאיעסטאֶט דאס קופּע אונד וועניגע סעקונדען דארויף זעטצטע זיך דער סעפּאראטצוג אין בעוועגונג.

דיענסטאג פֿאָרמיטטאג קאם דער האָפֿצוג אין בריססעל, דער הויפּטשטאדט פֿאָן בעלגיען אן. דער קאָניג פֿאָן בעלגיען אין אָסטערייכישער אוניפֿאָרם, דיא קאָניגין פֿאָן בעלגיען אונד דיא פּרינצעססין שטעפֿאַניע ערוואַרטעטען דיא קאיזערין-קאָניגין עליזאבעטה אם נאָרדבאהן-האָפֿע. דיא קאיזערין-קאָניגין אומארמטע דיא קאָניגין אונד דיא פּרינצעססין נאָך דעם שפּייזען אים פּאלאסטע ערפֿאָלגטע אום 8 איהר אבענדס דיא ווייטעררייזע.

* (איין נייעס געשעפֿט אין דער הויפּטשטאדט.) אם מאָנטאג איזט היער דער זעכסאָהריגע קנאבע דעם אין דער ריטטערגאססע נומ׳ 14 וואָהנהאַפֿטען גרייזלערס עמאנועל מאנדעל אויס דעם עלטערנהייזע פּלאָטצליך פֿערשוואונדען.

דאס קינד דעם מאנדעל וואר אויך אם דיענסטאג נאָך ניכט צוריקגעקעהרט. אים לויפֿע דעם פֿאָרמיטטאגס ערשיען יעדאָך אים גרייזלערלאדען איין וויב, דאס זיך אנטרוג, געגען ערלאג פֿאָן צעהן גולדען דאס קינד וויעדער הערצושאפֿפֿען אונד צוואר דאדורך, דאס זיא איינען צויבער אויספֿיהרען ווירד, דער דאס קונסטשטיק צו שטאנדע ברינגען מיססע. דיא עלטערן בליקטען דאס וויב צווייפֿעלנד אן, אלס אנדערע פֿרעמדע פּערזאָנען אים לאדען ערשיענען, וועלכע זיך צופֿאָלליג אינ׳ם געשפּראָך מענגטען אונד בעטהייערטען, דאס דיא בעטרעפֿפֿענדע פֿרוי אים שטאנדע זייא, אללעס אויסצופֿיהרען אונד נאמענטליך אים צושטאנדעברינגען פֿערלאָרענער קינדער אוינפֿעהלבאר וואָרע.

דיא עלטערן גינגען דער העקסענקינסטלערין אויף דען לים. דיעזעלבע ערהיעלט דיא געווינשטען 10 גולדען אונד בעגאנן אללערלייא האָקוספּאָקוס. פּלאָרדטע איניגע געבעטע העראב, קאָכטע איין געטראָנק, שפּראך דאריבער איניגע דייטליכע וואָרטע, ביז זיא מיט דעם געלדע אין דער טאשע אויס דעם לאדען טראט, וואָרויף איין פֿרעמדער מאנן מיט דעם פֿערלאָרענען קנאבען ערשיען אונד זיך ראש ענטפֿערנטע.

דיא עלטערן וואָרען איבער דאס וויעדערקאָממען איהרעס קינדעס זאָ ערפֿרייט, דאס זיא ניכט מעהר אן דיא שווינדלער דאכטען, דיא זאָפֿאָרט פֿערשוואונדען וואָרען. אלס מאן דאס קינד איבער זיין פֿערבלייבען ביז היוטע פֿאָרמיטטאג בעפֿראגטע, וואוסטע עס זיך אן ניכטס צו עראינערן, עס האטטע זייט זיינעם פֿערשווינדען אימערפֿאָרט געשלאָפֿען.

דאס קינד וואורדע אלזאָ אימערוואָהרענד אין בעטייבונג געהאלטען, וואהרשיינליך דאמיט עס קיינען לאָרם מאכע אונד אויך זיינע ענטפֿיהרער ניכט פֿערראטהען זאָללע. דיא געשיכטע ליעגט אלזאָ קלאר צו טאגע. עס עקסיסטירט איינע באנדע אין דער הויפּטשטאדט, וועלכע דאס געשאֶפֿט בעטרייבט, קינדער צו שטעהלען אונד דאנן נאך איינקאססירונג פֿאָן 10 גולדען זיא אונטער דעם שיין פֿאָן העקסערייא וויעדער הערבייצושאפֿפֿען.

ניכט אבער דאס איזט דאס מערקווירדיגע, דאס אין דער שטאדט זאָ עטוואס פֿאָרקאָממט, דענן אין איינער גראָסען שטאדט גיבט עס אללערהאנד שלעכטעס געזינדעל, דאס נור פֿאָן בעטרוג לעבט. דאס אינטערעססאנטע איזט דאבייא, דאס זאָלכע לייטע, וועלכע מיט איהרען העקסענקינסטען דאך נור אויף דיא דוממהייט דער לייטע שפּעקולירען, זיך גראדע דיא שטאדט אויסוואָהלען. וואָ בלייבט דא דיא פֿיעלגעריהמטע בילדונג אונד קלוגהייט דער שטאָדטער?

* (דער דייטשע ליעבט דען יודען ניכט.) אבער זיין געלד נימט ער גערנע, קאנן מאן זאגען, ווענן מאן האָרט, וויא דער בעריהמטע קלאוויערשפּיעלער האנז פֿ. בילאָוו זיך בעאיילט האט, זאָבאלד ער נאך בודאפּעסט קאם, אישטאָצי אויפֿצוזוכען, אום איהם צו זיינעם יודענפֿיינדליכען אויפֿטרעטען צו גראטולירען. אבער דאס געלד, וועלכעס איהם פֿאָן דיא יודען צוקאָממט. אינדעם זיא זיינע קאָנצערטע בעזוכען אונד דיא זיטצע מיט טהייערעם געלד בעצאהלען, דאס גיבט ער ניכט צוריק, דער דייטשע העדר מוזיקוס אונד יודענפֿרעססער. איבריגענס איזט הערר בילאָוו ניכט דער איינציגע מוזיקאלישע נארר, דענן ער אהמט נור דעם ניכט מינדער יודענפֿיינדליכען ריכארד וואגנער נאך.

* (איין נייער ראבבינער פֿיר אלט-אָפֿען.) דיא איזראעליטישע געמיינדע צו אלט-אָפֿען האט אין איהרער לעטצטען רעפּרעזענטאנטען-זיטצונג בעשלאָססען, דען דורך דען אבגאנג דעם ראבבינער הירש נאך פּראג פֿרייא געוואָרדענען ראבבינאטס-זיטץ נייערדינגס צו בעזעטצען. אין דאס בודגעט פּראָ 1881/2 וואורדע אויך בערייטס דאס ראבבינאטס-געהאלט איינגעשטעללט.

* (איין עדלער צוג דעם קאָניגס פֿאָן איטאליען.) מאן ערצאָהלט פֿאָלגענדעס פֿאָן דער לעטצטען רייזע דעם קאָניגס פֿאָן איטאליען אין סיציליען: ביי דער פֿאָרשטעללונג דער בעהאָרדע פֿאָן פּאָטענצא וואר אויך דער דעפּוטירטע דעם וואהלבעצירקעס ציגעגען, צו דעם סאלוויא, דער געבורטס-אָרט יענעס פּאססאנאנטע געהאָרט, דער אויף דען קאָניג הומבערט אים פֿאָריגען יאהר געשאָססען האטטע. דער קאָניג פֿראגטע דען דעפּוטירטען, אָב פּאססאנאנטע נאָך פֿערוואנדטע אין סאלוויא האבע. — „יא, איינע מוטטער,“ וואר דיא אנטוואָרט. — „ארמע פֿרויא! וויא איזט איהרע לאגע?“ וואר דיא ווייטערע פֿראגע. — „זיא איזט זעהר אונגליקליך, זעהר ארם, מאיעסטאֶט.“ — אם נאָכסטען טאגע ערהיעלט דיא מוטטער פּאססאנאנטע'ס 500 לירע, דיא איהר פֿאָן זייטע דעם קאָניגס צוגעשטעללט וואורדען. זאָ גראָסמיטהיג האט דער קאָניג זיך געגען דען בענאָממען, דער איהם נאָך דעם לעבען געטראכטעט האטטע.

* (פֿפֿערדע-אייזענבאהן אויף דעם אייזע.) ביזהער זינד נור אין אמעריקא מיט ערפֿאָלג פֿערזוכע געמאכט וואָרדען, דען פֿערקעהר איבער'ס אייז דורך פֿפֿערדע-אייזענבאהנען צו פֿערמיטטעלן. אין הערר ווירבויקס ערהיעלט איינע בעוויללינגונג צום בוי איינער

פֿאָלליעטאָן.

דאס פֿערערבטע פֿערברעכען.

(1. פֿאָרטזעטצונג.)

אונד זיכטליך פֿאָן האס אונד צאָרן ערגריפֿפֿען, מאכטע ער איינע פֿורכטבארע אנשטרענגונג, ריס דיא אויגען אויף אונד באללטע דיא פֿויסט:

„דער אללערעכטע פֿערגעלטער — ליספּעלטע ער — לאססע עס אייך . . . אונד אייערען קינדערן . . . היימקאָממען . . . וויא איהר געהאנדעלט . . . אן מיר . . . אייערעם פֿאטער . . . זאָ וואהר . . . פֿיר מיך . . . בעטען מאָגע . . . דער ווילנאער גאון.“

אין דער טיעפֿען שטיללע, דיא עבען רינגסאומהער הערשטע, שיען עס דען אנוועזענדען, אלס וועגן זיך פֿאָן אונבעקאנטער שטיממע איין לייזעס „אמן!“ האָטטע פֿערנעהמען לאססען. זעלבסט דעם פֿערשיידענדען מאָכטע דיעזע בעפֿרעמדענדע פֿערנעהמונג ניכט ענטגאנגען זיין; ער ריכטעטע זיין הויפּט נאך יענער זייטע, וואָהער דער ראָטהזעלהאפֿטע טאָן קאם. צום לעטצטען מאל שלאָס ער דיא אויגען, פֿליסטערטע קוים פֿערנעהמבאר: „שמע ישראל“ אז״וו אונד זיין גייסט פֿלאָג אויף אונד ליעס דיא לעבלאָזע היללע צוריק.

דריטטעס קאפּיטעל.

צווייא אונגלייכע ברידער.

לאה האטטע מיהע צו פֿערהינדערן, דאס דער גון אָהנמאכטיג געוואָרדענע שמעון ניכט אומזאנק אונד אויף דען באָדען פֿיעל. זיא טרוג איהן מיט דער קראַפֿט איינער פֿערצווייפֿעלנדען הין אויף זיין שטראָהלאגער. אונד וואָהרענד זיא זיך דאמיט בעשעפֿטיגטע, איהן וויעדער צום בעוואוסטזיין צו ברינגען, ליעס זיא איהרען טהראָנען אונד וועהקלאָגען פֿרייען לויף. אויך דער קליינע שלמה ליעס זיך ניכט לאָנגער דורך דען אנבליק דער פֿרעמדען הערען אין זיינער לאמענטאציאָן שטאָרען אונד שריע היילענד אין איינעם פֿאָרט: „אך גאָטט! אך גאָטט! דער גראָספֿאטער איזט טאָדט, אונד דער פֿאטער שטירבט אויך!“ — זאָנדערבאר וואר אבער דיא פֿערשיעדענארטיגקייט דער ווירקונג, וועלכע דיעזע פֿאָרגאנגע אללע, ביי דען אונס נאָך ראָטהזעלהאפֿטען גאסטען הערפֿארבראכטען. דער וויסראָק שטאנד נאָך שטעטס אם פֿוסע דער בעטטשטעללע, צערדריקטע איינע טהראָנע אין זיינעם אויגענווינקעל, אונד ווארף מיט זיכטבארער וועהמוטה שיכטערנע אונד שייע בליקע הין נאך דער לעבלאָזען מאססע, דיא אויף עוויג דען מונד שלאָס. נאָך שניטטען דיא לעטצטען וואָרטע דעם ענטשלוממערטען איהם טיעף אין דיא זעעלע, אונד מיט שפּיטצען קראללען קלאממטע זיך דער געדאנקע אן זיין געוויססען אן: „אך! ער שיישטע זיך אים שיידען פֿאָם לעבען, מיך זיינען זאָהן צו געגנען!“ — דאס געהייל שלמה'ס אונד דאס יאממערן זיינער מוטטער לענקטען ענדליך זיינע בליקע הין אויף דאס עלענדע שטראָהלאגער, וואָ שמעון עבען וויעדער איינינע לעבענסצייכען פֿאָן זיך צו געבען בעגאנן. היער, דאכטע ער, איזט געלעגענהייט, פֿיעללייכט נאָך עטוואס גוט צו מאכען; אונד ער שוואור זיך עס צו, דיא געלעגענהייט זיך ניכט ענטווישען צו לאססען.

„האבעט איהר קיינען ארצט פֿיר דען קראנקען?“ — פֿראגטע ער קליינלויט דאס יונגע וויב.

„אך, גנאָדיגער העדר! — ערווידערטע זיא שלוכצענד — דער דאָקטאָר איזט וואָהל איינינע מאל אונענטגעלטליך הערגעקאָממען; דא וויר אבער קיין געלד האטטען, אום דיא פֿערשריעבענען מיטטעל אויס דער אפּאָטהעקע צו האָלען, זאגטע ער, זיינע בעזוכע וואָרען נוטצלאָז, אונד ער בליעב וועג.“

„וואר דענן ניעמאנד אין דער געמיינדע, דער אייך ביז אויף בעססערע צייטען איינינע גולדען פֿאָרגעשטרעקט האטטע?“

„לוידער זינד וויר דען גוטען לייטען בערייטס נור צו לאָסטיג געוואָרדען! דיא געמיינדע האט אונס דען האלביאָהריגען געראלט פֿאָראויסגעגעבען; וויר זינד אן איינצעלנע בעמיטטעלטע מיטגליעדער מעהר אלס פֿינפֿציג גולדען שולדיג, אונד אויסערדעם טהון אונזערע גוטען נאכבארן גענוג. זאָנסט וואָרען איך אונד דער ארמע שלמה לאָנגסט הונגערס געשטאָרבען.“

דיא פֿאָרשטעללונג פֿאָן דעם האָכסטען עלענדע, דעם דיעזע ארמע פֿאמיליע פּרייזגעגעבען וואר, דראָנגטע דעם פֿראגעשטעללער גראָסע שווייסטראָפּפֿען אויף דיא שטירנע; ער פֿיהלטע, דאס איין לאָנגערעס פֿערוויילען היער, אין דיעזער דומפּפֿען לופֿט, איהם איינע אָהנמאכט ברינגען ווירדע, אונד פֿרישע לופֿט וואַרד איהם דאס דרינגענדסטע בעדירפֿניס: ער צאָג זיינע פֿאָללע געלדבאָרזע הערפֿאָר, שטעקטע זיא דער איבערראשטען פֿרויא אין דיא האנד. „טראכטען זיא — שפּראך ער — דאס אויגענבליקליך הערבייגעשאפֿפֿט ווירד, וואס דער קראנקע היער